

LIITE 7 OULUN KAUPUNGIN KIELIOHJELMA

Oulun kaupungin kieliohjelma kattaa varhaiskasvatuksen, perusasteen ja lukion sekä vapaan sivistystyön niiltä osin kun se koskee yleissivistävän koulutuksen kanssa tehtävää yhteistyötä. Kieliohjelman tavoitteena on taata lapsille ja nuorille monipuolinen ja syvälinen kielitaito tasapuolisesti kaupungin eri alueilla. Lapsen ja nuoren kielitaidon kehittyminen nähdään prosessina, joka alkaa varhaislapsuudesta ja jatkuu eliniän, joten Oulussa pyritään luomaan erilaisia kieliopintojen jatkumoa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteisiin¹ kuuluu myös suomen-, ruotsin-, saamen- ja romanikielisten ja eri maahanmuuttajaryhmien lasten oman kielen ja kulttuurin tukeminen yhteistyössä kyseisen kulttuurin edustajien kanssa. Kunnan on lisäksi huolehdittava siitä, että lasten varhaiskasvatusta voidaan tarvittaessa järjestää lapsen äidinkielenä olevalla suomen-, ruotsin- tai saamenkielellä².

Ruotsinkielistä varhaiskasvatusta järjestetään Oulussa yksityisessä ruotsinkielisessä päiväkodissa Svenska Barntädgårdenissa. Tämän lisäksi ruotsinkielistä varhaiskasvatusta järjestetään myös kunnallisessa Allinpuiston päiväkodissa.

Saamenkielistä varhaiskasvatusta järjestetään kunnallisessa Mäntylä-Snellman päiväkodissa äidinkielenään saamea puhuville lapsille. Päiväkodissa toimii myös pohjoissaamenkielinen kielipesätoiminta. Kielipesätoiminta ei ole vakiintunut toimintamalli. Sen tarve ja rahoitus kartoitetaan aina erikseen yhdessä Saamelaiskäräjien kanssa.

Romanilasten varhaiskasvatukseen osallistumista tuetaan romanivanhempien kanssa yhteistyössä kunnioittaen heidän kulttuuri-identiteettiään. Tarvittaessa lasten tulee saada tukea suomen tai ruotsin kielessä.

Oman äidinkielen/äidinkielten opetusta järjestetään koordinoitusti vuosittain suurimpien kieliryhmien lapsille. Näin oman äidinkielen ryhmät saattavat vaihtua vuosittain. Oman äidinkielen opetuksessa jokaisella lapsella on yksilölliset lähtökohdat ja tavoitteet kielen opetuksessa. Tavoitteena on tukea ja ylläpitää lapsen äidinkieltä ja kulttuuri-identiteettiä sekä tukea sekä lasta että huoltajia suomalaisen kulttuurin kohtaamisessa.

Perusopetus

Oulun kaupungin kouluilla A1-kieli on englanti, ja sen opetus alkaa 2. luokalla. Englantia opiskellaan peruskoulun loppuun asti. Englannin kielen opetusta on mahdollista varhentaa niin, että se alkaa jo ensimmäiseltä luokalta lähtien. Järjestämistapa voi vaihdella koulukohtaisesti. Varhentamisen tarkoituksena on tutustuttaa oppilaat englannin kieleen leikinomaisesti.

Oppilas voi valita alaluokkien valinnaisten aineiden asemesta 5. luokalla alkavan vapaaehtoisen kielen (A2-kieli). Kaikilla perusasteen kouluilla tarjotaan vapaaehtoista, toista vierasta kieltä. Kieliryhmän syntyminen edellyttää, että vähintään 12 oppilasta on valinnut kyseisen kielen. Peruskoulut on velvoitettu tekemään

¹ Varhaiskasvatuslaki 1973/36 2a§, Asetus lasten päivähoitosta 1973/239 1a§

² Varhaiskasvatuslaki 1973/36 11§

yhteistyötä A2-kieliryhmien muodostamisessa. A2-kielen opetusta voidaan antaa myös etäopetuksena (vrt. Oulun perusopetuksen opetussuunnitelma luku 5). Yhteistyötä ryhmien muodostamisessa voidaan tehdä myös muiden opetuksen järjestäjien kanssa Oulussa.

Tarjottavia vapaaehtoisia A-kieliä voivat olla espanja, saksa, ranska, ruotsi tai venäjä. Tarjonta voi olla erilainen eri yhteistyöalueilla, jotka vähintään kaksi koulua muodostavat. Kullakin yhteistyöalueella tarjotaan vähintään kolmea eri A2-kieltä.

Aloitettuaan A2-kielen opinnot 5. luokalla oppilas opiskelee sitä 9. luokan loppuun asti. Yläkoulun 7. luokalla A2-kielen opinnot lisäävät oppilaan viikoittaista työaikaa kahdella tunnilla.

Syksystä 2018 uuden opetussuunnitelman mukaan A2-kieltä opiskellaan kolme tuntia vuosiluokilla 8 ja 9. Opetussuunnitelman mukaan 8. luokalla on valinnaisia aineita kuusi vuosiviikkotuntia ja 9. luokalla neljä vuosiviikkotuntia. A2-kielen opiskelijoilla on 8. luokalla valinnaisia aineita neljä vuosiviikkotuntia ja 9. luokalla kaksi vuosiviikkotuntia. Näillä luokilla kaksi A2-kielen tunneista sisältyy siis valinnaisiin aineisiin ja yksi tunti opiskellaan vuosiluokan kokonaistuntimäärän ylittävänä tuntina.

Erikoisluokan oppilaat opiskelevat A2-kieltä kaksi tuntia vuosiluokan kokonaistuntimäärän ylittävänä tunteina 5. ja 6. luokalla. 7. luokalla A2-kieltä opiskelevan erikoisluokan oppilaan viikoittainen kokonaistuntimäärä ylittyy neljällä tunnilla, joista kaksi on A2-kielen tunteja. Myös 8. ja 9. luokalla tuntimäärä voi ylittyä.

B1-kielen eli ruotsin kielen opiskelu alkaa 6. luokalla mikäli oppilas ei ole aloittanut sen opiskelua A2-kielenä 5. luokalla. Ruotsin opiskelu jatkuu 9. luokan loppuun asti.

Valinnaisina B2-kielinä voivat 8. luokalla olla ranska, saksa, venäjä, espanja, italia, kiina, japani tai jokin muu kieli. Koulun on kuitenkin varmistettava jo valinnaisainetta tarjotessaan, että se on mukana myös lukion kieliohjelmassa. Koulun on B2-kieltä tarjotessaan selvitettävä oppilaille, mitkä ovat mahdollisuudet jatkaa kyseisen kielen opiskelua myös lukiossa. Ryhmien muodostamisessa suositellaan yhteistyötä eri koulujen välille. Ryhmä perustetaan, mikäli kielen valinnoita oppilaita on vähintään 12. Kieltä opiskellaan 8. luokalla kaksi vuosiviikkotuntia ja 9. luokalla kaksi vuosiviikkotuntia. Valinnaisen B2-kielen opetusta voidaan antaa myös etäopetuksena.

Kielistä ja muista oppiaineista voidaan rakentaa valinnaisina opintoina tarjottavia oppiainekokonaisuuksia. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta (L1–L7). Koulut voivat täydentää opetussuunnitelman mukaisia kielipintoja kielikerhoilla.

Perusopetusta täydentävä opetus

Pohjoissaamen kielen opetusta järjestetään sekä perusasteella että lukiossa. Järjestämistapana voi olla myös etäopetus. Oulussa on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävänä opetuksena pohjoissaamen kielen ja saamelaisen kulttuurin opetukseen kaksi tuntia viikossa 1.-9.-luokilla. Opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteisiin pohjautuvaa Oulun kaupungin pohjoissaamen kielen ja saamelaisen kulttuurin opetussuunnitelmaa.

Romanikieltä opetetaan Oulussa täydentävänä opetuksena kaksi vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1–9. Paikallinen opetussuunnitelma on jaettu luokkatasojen sijaan eri taitotasoihin, joiden perusteella

romanikielen opetusryhmät pyritään muodostamaan. Tästä huolimatta romanikielen opetusryhmät koostuvat useiden ikä- ja taitotasojen oppilaista.

Suomi toisena kielenä oppilaille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan oman äidinkielen opetusta kaksi tuntia viikossa. Opetusryhmä voidaan perustaa, jos ryhmässä on perustamisvaiheessa vähintään neljä oppilasta. Ryhmät muodostetaan koordinoitusti koulujen yhteistyönä. Yhteistyötä tehdään myös muiden opetuksenjärjestäjien kanssa. Oman äidinkielen opetus voidaan järjestää myös etäopetuksena.

Lukio

Lukioiden kielitarjonnalla pyritään varmistamaan oppilaan perusasteella aloittamien A- ja B-kielten opintojen jatkuminen. Lukiolainen voi myös aloittaa uuden kielen opiskelun, B3-kielen. Tästä johtuen lukiokoulutuksessa on kokonaisuudessaan laajempi kielitarjonta kuin perusasteella. Kieliryhmiä muodostetaan lukioiden yhteistyönä, jotta kieliohjelman tavoitteet täyttyvät. Lukiossa voidaan järjestää myös yksittäisiä kielen kursseja. Vieraiden kielen opetusta voidaan antaa myös etäopetuksena.

	A-kielet	B1-kieli	B2/B3-kielet
OULUN KAUPUNGIN LUKIOT	EA, EN, ESL, RA, RU, SA, VE	RU	EA, EN, IA, LA, RA, RU*, SA, SM, SMI, VE
eLukio	EN	RU	EA, IA, RA, SA, VE, JP, KI, SM

Taulukko: Lukioiden kielitarjonta

EA=espanja, EN=englanti, ESL=English as a Second Language, IA=italia, JP=japani, KI=kiina, LA=latina, RA=ranska, RU=ruotsi, SA=saksa, SM=pohjoissaame, SMI=inarinsaame, VE=venäjä

* Oulun aikuislukiossa myös B3-kielenä

Tavoitteena on, että perusasteella aloitetut pohjoissaamen opinnot jatkuvat toisella asteella. Päivälukioissa pohjoissaamen opinnot suunnitellaan opiskelusta kiinnostuneiden opiskelijoiden määrän ja muiden edellytysten mukaisesti vuosittain opinto-ohjaajien avustuksella.

Laajempi ja suppeampi kaksikielinen opetus varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

Englanninkielistä varhaiskasvatusta tarjotaan pääasiassa yksityisissä päiväkodeissa. Lisäksi englanninkielistä esiopetusta järjestetään kunnallisessa Pikku-Ainon päiväkodissa Oulun kansainvälisen koulun tiloissa niille lapsille, jotka läpäisevät kielitestit. Englanninkielinen esiopetusryhmä aloittaa toimintansa, mikäli valintakriteerit täyttyviä lapsia on vähintään seitsemän. Pikku-Ainon englanninkielisestä esiopetuksesta ne oppilaat, jotka ovat läpäisseet esiopetuksen kielitestit, voivat siirtyä suoraan Oulun kansainväliseen kouluun.

Lakisääteisen veloitteen lisäksi joissakin kunnallisissa päiväkodeissa järjestetään englannin kielikylyä. Tämän lisäksi osassa päiväkodeista järjestetään kielirikasteista opetusta, jolloin opetuksesta korkeintaan 25

prosenttia tapahtuu vieraalla kielellä. Yksityisissä päiväkodeissa tarjotaan varhaiskasvatusta ja -opetusta myös muilla kielillä.

Suppeammalla kaksikielisellä opetuksella eli kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan perusasteella opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä (vrt. Oulun perusopetuksen opetussuunnitelma luku 10). Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi sekä kannustaa monipuolisiin kielivalintoihin.

Oulun kansainvälinen koulu on ainoa englanniksi opetusta tarjoava perusasteen koulu Oulussa, ja se tarjoaa luontevan jatkumon joko englanninkielisestä kielikylypytyypisestä tai kielirikasteisesta esiopetuksesta laajamittaiseen kaksikieliseen perusopetukseen. Oulun kansainvälinen koulu noudattaa opetuksessaan vuosiluokilla 1–4 the IB Primary Years Programme -ohjelmaa ja vuosiluokilla 5–9 the IB Middle Years Programme -ohjelmaa, jotka vaikuttavat koulun opetuskielen (suomi) ja kohdekielen (englanti) opetussuunnitelmiin ja tuntijakoon. Täysipainoinen, tavoitteellinen englanninkielellä toteutettu opetus edellyttää muun muassa paikallisen tuntijaon muokkaamista IB-ohjelman ja valtakunnallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaikki oppiaineet opetetaan englanniksi lukuun ottamatta äidinkieltä ja kirjallisuutta sekä suomi toisena kielenä -oppimäärää. A2-kielten tunneilla käytetään opetuksessa sekä suomea että englantia. Opetus perustuu CLIL (Content and Language Integrated Learning) -pedagogiikkaan. Kansainvälisen koulun IB-ohjelmiin haetaan valintakokeen kautta. Kaksikielisessä opetuksessa Oulun kansainvälisellä koululla A2-kielen valinneilla oppilailta kokonaistuntimäärä ylittyy kahdella, samoin 7. vuosiluokalla, mutta 8. ja 9. vuosiluokalla vain yhden tunnin verran. Lisäksi A2-kielen valinneet voivat valita 8. ja 9. luokille vain yhden valinnaisaineen. Alakoulun valinnaistunteja käytetään englanninopetukseen, koska IB-ohjelman englannin tunneista osa on monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

Oulussa on myös mahdollisuus suorittaa kansainvälinen ylioppilastutkinto, International Baccalaureate. Oulun Lyseon IB-linjalla opiskellaan IB Diploma -tutkintoon johtavaa opiskeluohjelmaa, jossa kohdekielenä on englanti. Oulun Lyseon IB Diploma -ohjelmaan haetaan valintakokeen kautta.

Vapaa sivistystyö

Lasten ja nuorten kielipääomaa voidaan kartuttaa myös vapaan sivistystyön opinnoilla.

Oulu-opiston kurssitarjonta palvelee myös lukio-opintoja niin, että kielten kurssien laajuus ja sisältö määritellään vastaamaan lukiokursseja. Vapaassa sivistystyössä opiskeltavien lukiokursseihin rinnastettavien opintojen arviointi noudattaa Oulun kaupungin lukioiden opetussuunnitelmien määräyksiä.